

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ต้นทุนและผลตอบแทนการบริหารทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการต้นทุนและผลตอบแทนการบริหารทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปผลการวิจัยพร้อมกับอภิปรายผลและข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาการวิจัยในระยะต่อไปมีรายละเอียดดังนี้

6.1 สรุป

การวิจัยเรื่อง “ต้นทุนและผลตอบแทนการบริหารทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการต้นทุนและผลตอบแทนการบริหารทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยประกอบด้วยบริบทและศักยภาพการบริหารทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ใช้กระบวนการ Focus group และการวิเคราะห์ SWOT เพื่อให้ทราบถึงบริบทและศักยภาพที่แท้จริงของต้นทุนและผลตอบแทนการบริหารทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ต่อการพัฒนาสู่ความยั่งยืน

ผลการวิจัยพบว่า บริบทของทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดเชียงใหม่ มีความโดดเด่นและแตกต่างจากทรัพยากรการท่องเที่ยวของพื้นที่อื่นในแง่ของความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการมีสภาพภูเขาที่เป็นพื้นที่สูง มียอดเขาอันนันทน์ที่เป็นภูเขาที่สูงที่สุดของประเทศไทย ขณะเดียวกันยังมีหุบเขาและพื้นที่ราบซึ่งเอื้ออำนวยต่อนักท่องเที่ยวในการทำกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการเดินป่า การปีนเขา นอกจากการมีเทือกเขาสูงแล้ว ยังมีเกาะแก่งตามลำน้ำ ลำห้วย ซึ่งทำให้บางพื้นที่ของจังหวัดเชียงใหม่สามารถใช้เป็นสถานที่ในการล่องแพและล่องแก่ง เป็นกิจกรรมที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว นอกจากทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายดังกล่าวข้างต้น จังหวัดเชียงใหม่ยังประกอบไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีสำคัญต่าง ๆ สถานที่สำคัญทางศาสนา ได้แก่ โบสถ์ วัด เจดีย์ และสถูป ส่งผลให้จังหวัดเชียงใหม่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับสูง ทั้งมีทรัพยากรการท่องเที่ยว

ที่มีความหลากหลายทั้งทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรมของอารยธรรมล้านนา จากการวิเคราะห์ศักยภาพทางด้านการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและความเข้มแข็งที่ส่งผลต่อศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่า ชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่มีจุดแข็งในการบริหารจัดการคือ ชุมชนมีความตื่นตัวในการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น แต่ยังพบจุดอ่อนคือ ชุมชนยังขาดความรู้ในการวางแผนการทำงานและการวางแผนการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนมากที่สุด กล่าวคือชุมชนมีการนำเอาทรัพยากรการท่องเที่ยวมาใช้อย่างมากมายอย่างไม่จำกัด เช่น ในฤดูฝนควรเป็นฤดูที่น่าจะให้ทรัพยากรการท่องเที่ยว อันได้แก่ ป่า ไม้ภูเขา ลำธาร ได้มีโอกาสพักผ่อนเพื่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ แต่ชุมชนกลับไม่ได้ทำเช่นนั้น จึงทำให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวเสื่อมโทรมและทรุดโทรม นอกจากนี้ชุมชนยังขาดความสนใจและความกระตือรือร้นในการขับเคลื่อนและผลักดันในการนำเอาทรัพยากรการท่องเที่ยวมาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวภายในชุมชน หรือแม้แต่องค์ชุมชนขาดการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการทรัพยากรของท้องถิ่น ชุมชนยังขาดความสามารถในการจัดสรรผลประโยชน์ที่ได้จากการนำเอาทรัพยากรการท่องเที่ยวมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกของชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน ด้วยเหตุนี้จึงได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในชุมชนให้มากขึ้นเป็น โอกาสที่ชุมชนได้รับ อีกทั้งชุมชนขาดความสามารถในการคิดคำนวณต้นทุนของการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวและผลตอบแทนที่ได้รับจากการใช้ทรัพยากร

ในส่วนของการวิเคราะห์ศักยภาพความเข้มแข็งของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีจุดอ่อนคือ ผู้นำชุมชนยังขาดความรู้และทักษะในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ชุมชนยังขาดการมีส่วนร่วมถึงจิตสำนึกและความหวงแหนในทรัพยากรการท่องเที่ยว ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อกำหนดทิศทางในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

จากบริบทและศักยภาพของกลุ่มที่วิเคราะห์ได้เห็นได้ว่าด้วยศักยภาพของกลุ่มการท่องเที่ยวที่เป็นอยู่หากจะพัฒนาต่อไปให้เกิดความยั่งยืนแล้ว กลุ่มท่องเที่ยวต้องแก้ไขจุดอ่อนและพัฒนากลุ่มตามจุดแข็งและโอกาสที่ทั้งภาครัฐและเอกชนได้ให้การสนับสนุน โดยเฉพาะความรู้ในการประกอบธุรกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบการบริหารด้านการเงินและบัญชี ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงได้ทำการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน รวมถึงการ

เสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการด้านการเงินและบัญชีของกลุ่มท่องเที่ยวให้เกิดการดำเนินงานได้อย่างยั่งยืน หากกลุ่มทราบข้อมูลที่แท้จริงของตนเอง ก็จะสามารถวางแผนธุรกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวของกลุ่มได้ในอนาคต

ผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของโครงการ การพัฒนาศักยภาพการบริหารทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย 11 ชุมชนการท่องเที่ยว ได้แก่ 1) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านป่าตาล ตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง 2) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนตำบลกีดช้าง อำเภอแม่แตง 3) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนแม่ใจบ้านดินโฮมสเตย์ ตำบลบ้านเป้า อำเภอแม่แตง 4) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่สาย 5) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านปางห้า ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง 6) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านหัวทุ่ง ตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว 7) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านถ้ำ ตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว 8) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนเวียงท่ากาน ตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง 9) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านสันกอกเกิด ตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง 10) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านต้นแห่น้อย ตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง และ 11) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง ผลการวิเคราะห์ที่ได้ นำไปสู่แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการบริหารทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ อาศัยแบบฟอร์มวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูล 3 ส่วน โดยส่วนแรก คือ ข้อมูลรายรับของกลุ่มท่องเที่ยว ซึ่งจะแสดงถึงจำนวนนักท่องเที่ยว ราคาที่จำหน่ายการให้บริการท่องเที่ยว และรายรับทั้งปีของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ส่วนข้อมูลในส่วนที่สอง คือ ข้อมูลด้านการลงทุนของกลุ่มท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่ 1) ค่าใช้จ่ายประมาณการในการลงทุนทั้งสิ้นของโครงการ 2) ปริมาณต้นทุนการผลิตสินค้า/บริการทั้งสิ้น และ 3) ต้นทุนการผลิตสินค้า/บริการแยกตามกิจกรรมต่อครั้ง (ปี พ.ศ. 2556) สำหรับข้อมูลในส่วนที่สาม คือ ข้อมูลด้านการเงินของกลุ่มท่องเที่ยว ได้แก่ 1) ข้อมูลการระดมทุนในอดีต 2) การระดมทุนในปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2556) 3) การกำหนดเพดานหุ้นของกลุ่ม 4) เงินทุนหมุนเวียนของกลุ่ม 5) การทำบัญชีของกลุ่ม 6) การจัดสรรผลกำไรของกลุ่ม 7) หลักเกณฑ์ในการแบ่งเงินปันผลของกลุ่ม 8) ลูกหนี้ที่เกิดจากการให้สินเชื่อแก่ลูกค้า (ปี พ.ศ. 2556) และ 9) เจ้าหนี้ที่เกิดจากการให้เชื่อเชื่อ/กู้ยืม (ปี พ.ศ. 2556) ผลการวิจัยพบว่า โครงการดังกล่าวสามารถสร้างกำไรสุทธิให้กับชุมชนได้ถึง 398,072.54 บาทต่อปี แสดงให้เห็นว่าหากมีการพัฒนาให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและยั่งยืนอยู่ได้ด้วยชุมชนเอง โดยการบริหารทรัพยากรการท่องเที่ยวในลักษณะของโครงการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนให้มีศักยภาพมากขึ้น บนฐานของความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการทำธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการบริหารจัดการทรัพยากรโดยชุมชนเอง ไม่ให้

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งของการพัฒนาการบริหารจัดการดินทุนและผลตอบแทนการบริหารทรัพยากรการท่องเที่ยว จังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดความยั่งยืน พิจารณาได้จากมูลค่าเพิ่มของโครงการนี้หากมีการบูรณาการทำงานร่วมกันทุกฝ่ายในชุมชนจะสามารถสร้างมูลค่าได้ถึงร้อยละ 22.27 เมื่อเทียบกับมูลค่าของโครงการท่องเที่ยวโดยชุมชนในภาพรวม

6.2 อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยพบว่า บริบทของทรัพยากรการท่องเที่ยวของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ นั้นมีความหลากหลาย โดดเด่น และเป็นเอกลักษณ์ แตกต่างจากจังหวัดอื่น สอดคล้องกับการศึกษาของ นาสัย หนูผล และคณะ (2542) ที่ได้ให้แนวคิดของทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่เน้นให้นักท่องเที่ยวดึงดูดใจ ซึ่งจังหวัดเชียงใหม่มีความหลากหลายของทรัพยากร จึงมีผู้มาสนใจเที่ยวชมเป็นอย่างมาก จนก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) ที่ได้เสนอแนะไว้ว่าต้องระวังในประเด็นดังกล่าว อย่างมองเห็นแต่เพียงประโยชน์ทางเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว การวิจัยพบว่าการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ นั้น ชุมชนมีความเข้มแข็งและเริ่มต้นตัวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของตนเอง ซึ่งเป็นแนวทางที่ดีของการบริหารทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยชุมชน แต่ยังขาดศักยภาพในการบริหารดินทุนของทรัพยากรเหล่านี้ โดยเฉพาะความคุ้มค่าและมูลค่าของความเสื่อมโทรมของทรัพยากรที่เป็นผลมาจากการท่องเที่ยว ซึ่งหากมีการบริหารทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว จะสามารถสร้างผลตอบแทนให้กับชุมชนได้เป็นอย่างมาก คิดเป็นมูลค่ากำไรสุทธิสูงถึงปีละ 398,072.54 บาทต่อชุมชน ตามหลักการวิเคราะห์ดินทุนและผลตอบแทนของ นราทิพย์ ชุตินวงศ์ (2547) และหากชุมชนมีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นในชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งแล้ว จะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มของโครงการได้สูงถึงร้อยละ 22.27 เมื่อเทียบกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในภาพรวม จึงเป็นแนวทางของการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่จะเกิดความยั่งยืนต่อไป สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ สุชาติพิศ เจริมน้อย (2554) ที่ว่าการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยที่สำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ดังนั้นการวิจัยในระยะถัดไป จึงเน้นการบูรณาการทำงานร่วมกับทุกฝ่ายกับการส่งเสริมและพัฒนาให้ได้มาตรฐาน สร้างความเข้มแข็งของการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวให้เป็นรูปธรรมและนำไปใช้ได้จริงในเชิงนโยบายระดับจังหวัดต่อไป